

Europejski Fundusz Społeczny – 50 lat inwestycji w kapitał ludzki

Informacja prasowa

2 lipca 2007

Europejski Fundusz Społeczny już od 50 lat pomaga pracownikom oraz osobom poszukującym pracy w nabywaniu przez nich potrzebnych umiejętności. Polska wykorzystuje możliwości jakie stwarza EFS od momentu naszego przystąpienia do Unii Europejskiej w 2004 r. Od tego czasu z pomocy EFS skorzystało ponad milion Polaków.

Dotychczas Europejski Fundusz Społeczny był w Polsce wdrażany za pomocą trzech programów:

- Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006,
- Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006,
- Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL dla Polski 2004-2006.

Projekty, które uzyskały dofinansowanie w ramach ww. programów mogą być realizowane jeszcze w 2008 roku.

Rok 2007 ma charakter szczególny, gdyż zbliża się do końca realizacja programów operacyjnych na lata 2004-2006, a jednocześnie jesteśmy przed uruchomieniem nowych programów na lata 2007-2013. Jednym z nich jest **Program Operacyjny Kapitał Ludzki**, który będzie współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego. Program ten przez wiele lat będzie w naszym kraju istotnym elementem kształtowania polityki zatrudnienia, spójności społecznej i równości szans.

WYKORZYSTANIE EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO W POLSCE OD 2004 ROKU DO CHWILI OBECNEJ

SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH (SPO RZL)

Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich jest głównym programem ukierunkowanym na przeciwdziałanie bezrobociu, integrację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych, pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, wsparcie rozwoju i podnoszenia kwalifikacji pracowników, promowanie kształcenia ustawicznego, podnoszenie jakości edukacji oraz wzmocnienie zdolności administracji publicznej.

SPO RZL jest jednym z najszybciej wdrażanych programów w obecnym okresie programowania. Wszystkie środki dostępne w programie są już rozdysponowane. **Dofinansowanie w wysokości przekraczającej 5,5 mld zł otrzymało ponad 3,6 tys. projektów. Do beneficjentów trafiło ponad 2,5 mld zł, co stanowi 42 proc. wszystkich środków dostępnych w ramach tego programu. Z pomocy skorzystało blisko 873 tys. osób, z czego ok. 60,5 proc. stanowiły kobiety, zaś 39,5 proc. mężczyźni.**

W grupie osób objętych wsparciem dominowali bezrobotni (ok. 57 proc.), wśród których przeważała młodzież do 24 roku życia i absolwenci. Kolejną co do liczebności kategorię osób stanowili pracownicy podnoszący kwalifikacje zawodowe oraz samozatrudnieni (ok. 28 proc.). Wśród pozostałych 15 proc. wszystkich osób objętych wsparciem najliczniejszą grupą beneficjentów byli nauczyciele i kadra oświaty (78 proc.), a także młodzież wychowująca się w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych oraz młodzież stwarzająca trudności wychowawcze i mająca kłopoty w nauce.

Wsparcie młodzieży w SPO RZL

W ramach działania 1.2 *Perspektywy dla młodzieży* wsparciem objęto ponad **264 tys. młodych osób** (37,7 proc. mężczyzn i 62,3 proc. kobiet). Do końca 2006 r. w ramach działania beneficjenci ostatecznie otrzymali wsparcie w postaci pośrednictwa pracy (205 tys. osób), pomocy w poszukiwaniu pracy (236 tys. osób) lub poradnictwa zawodowego (201 tys. osób). Na staże i przygotowanie zawodowe w miejscu pracy skierowano łącznie 183 tys. osób. Blisko 10 tys. młodych osób zainteresowanych podjęciem własnej działalności gospodarczej uzyskało fachową pomoc w postaci usług doradczych bądź otrzymało jednorazowe środki na założenie własnej firmy.

Wsparcie niepełnosprawnych w SPO RZL

W ramach działania 1.4 *Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych* wsparciem objęto **23,9 tys. osób, w tym 13,7 tys. osób o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności**. Niepełnosprawni korzystali m.in. z doradztwa i poradnictwa zawodowego, szkoleń zawodowych (w tym on-line) oraz subsydiowanego zatrudnienia. Ze środków EFS finansowane były także kampanie społeczne mające na celu zmianę postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych, w szczególności w środowisku pracy.

Wsparcie dla edukacji w SPO RZL

W ramach działań: 2.1 *Zwiększenie dostępu do edukacji – promocja kształcenia przez całe życie* oraz 2.2 *Podniesienie jakości edukacji w odniesieniu do potrzeb rynku pracy* **przeszkolono 66,3 tys. nauczycieli, wyposażono 8,2 tys. szkół w stanowiska komputerowe**. Ponadto, ze środków EFS edukacją przedszkolną objęto 21,4 proc. dzieci w wieku 3-5 lat, zamieszkałych na terenach wiejskich.

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników w SPO RZL

W ramach działania 2.3 *Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki* wsparciem w postaci szkoleń podnoszących kwalifikacje objęto **ponad 211 tys. pracowników firm, w tym 127 tys. z małych i średnich przedsiębiorstw**.

Efektywność projektów realizowanych w ramach SPO RZL

Z badania ewaluacyjnego beneficjentów ostatecznych SPO RZL, którzy zostali objęci wsparciem w II kw. 2006 r. wynika, iż spośród ogółu beneficjentów programu objętych wsparciem jako osoby niepracujące, **po sześciu miesiącach od zakończenia udziału w projekcie 42 proc. osób uzyskało zatrudnienie, 19 proc. osób posiadało własną firmę**, 14 proc. nie posiada stałej pracy, ale dalej się uczy. 25 proc. osób pozostawało bez pracy i nie kontynuowało nauki.

W przypadku szkoleń dla pracowników przedsiębiorstw, od momentu udziału w programie wzrosło wynagrodzenie 35 proc. uczestników szkoleń, 12 proc. z nich awansowało na wyższe stanowisko w firmie lub zmieniło stanowisko na równorzędne, 4 proc. zmieniło pracodawcę z własnej inicjatywy oraz 4 proc. zmieniło zawód.

ZINTEGROWANY PROGRAM OPERACYJNY ROZWOJU REGIONALNEGO (ZPORR)

W ramach ZPORR z Europejskiego Funduszu Społecznego współfinansowany jest Priorytet 2 *Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach*, którego głównym celem jest stworzenie warunków dla rozwoju zasobów ludzkich na poziomie lokalnym i regionalnym.

Od początku realizacji ZPORR wsparcie uzyskało ponad 4,2 tys. projektów. Ich łączna wartość dofinansowania z EFS wynosi blisko 1,7 mld zł. **Od początku realizacji ZPORR do beneficjentów trafiło prawie 510 mln zł**, co stanowi ponad 30 proc. dostępnych z EFS środków. **Z pomocy EFS w ramach ZPORR skorzystało ponad 206 tys. osób**, z czego 55 proc. stanowiły kobiety, a 45 proc. – mężczyźni.

Wśród projektów realizowanych w ramach ZPORR dominują projekty polegające na organizowaniu szkoleń dla osób zgłaszających chęć podwyższenia swoich kwalifikacji zawodowych oraz projekty stypendialne. Liczną grupę stanowią także projekty dotyczące usług doradczych w zakresie wyboru nowego zawodu. Do głównych grup beneficjentów projektów składanych w ramach Priorytetu 2 należą przede wszystkim jednostki samorządu terytorialnego, szkoły wyższe oraz jednostki naukowe, a także instytucje rynku pracy i instytucje szkoleniowe.

Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy

Od początku realizacji Programu w ramach działania 2.1 *Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie* realizowanych jest **ponad 1 000 projektów**. Dotyczą one głównie: szkoleń, usług doradczych oraz ukierunkowania kariery zawodowej. Od początku realizacji ZPORR ze szkoleń w ramach działania 2.1 **skorzystało 29 tys. osób**, a z usług doradczych - **3,7 tys.**

Pomoc dla uczniów i studentów w ramach ZPORR

W ramach działania 2.2. *Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne* realizowanych jest ponad **1800 programów stypendialnych**, z których większość (prawie 1200) stanowią programy stypendialne dla uczniów. Z unijnych stypendiów skorzystało **prawie 140 tys. uczniów i studentów** z obszarów wiejskich oraz obszarów zagrożonych marginalizacją społeczną.

Wsparcie dla osób odchodzących z rolnictwa w ramach ZPORR

W ramach działania 2.3 *Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa* realizowanych jest ok. **400 projektów** polegających głównie na organizowaniu szkoleń, na wsparciu w formie doradztwa w zakresie wyboru nowego zawodu i osiągnięcia nowych umiejętności zawodowych, jak również na dofinansowywaniu tworzenia nowych miejsc pracy. Z tego rodzaju pomocy skorzystało **ponad 4,8 tys.** rolników i domowników. Większość (55 proc.) stanowili mężczyźni.

Wsparcie dla pracowników zagrożonych bezrobociem z powodu restrukturyzacji gospodarki w ramach ZPORR

W ramach działania 2.4 *Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi* realizowanych jest **ponad 300 projektów**, głównie szkoleniowych, umożliwiających osobom zagrożonym utratą pracy nabycie nowych kwalifikacji w celu wykonywania nowego zawodu oraz projektów polegających na dofinansowywaniu tworzenia nowych miejsc pracy. Z tego rodzaju wsparcia skorzystało **ponad 1300 osób**.

Promocja przedsiębiorczości w ramach ZPORR

Dzięki ponad 350 projektom realizowanym w ramach działania 2.5 *Promocja przedsiębiorczości* wsparcie uzyskało przeszło **2,7 tys. mikroprzedsiębiorstw**. Pomoc obejmowała szkolenia i usługi doradcze wspierające zakładanie i prowadzenie

działalności gospodarczej, a także pomoc finansową w formie dotacji inwestycyjnej na rozwój działalności.

Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy w ramach ZPORR

W ramach działania 2.6 *Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy* wsparcie uzyskało **350 projektów**. Projekty te polegają m.in. na organizowaniu seminariów, warsztatów, targów wiedzy służących tworzeniu i rozwijaniu sieci współpracy między sektorem badawczo-rozwojowym, przedsiębiorstwami i innymi podmiotami w zakresie innowacji. Mogą obejmować tworzenie i rozwój systemów komunikacji i wymiany informacji np. tworzenia baz danych. Ponadto, z działania 2.6 sfinansowano **ponad 360 staży dla absolwentów szkół wyższych i pracowników sektora badawczo-rozwojowego oraz stypendiów doktoranckich**.

PROGRAM INICJATYWY WSPÓLNOTOWEJ EQUAL (IW EQUAL)

EQUAL różni się od innych programów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego. Jego zasadniczym celem jest testowanie innowacyjnych rozwiązań służących rozwiązywaniu problemów dyskryminacji i nierówności najsłabszych grup na rynku pracy, a następnie upowszechnianie wypracowanych rezultatów tak by mogły być stosowane na szerszą skalę.

W EQUALu projekty realizowane są przez Partnerstwa na rzecz Rozwoju. W ich skład wchodzi różnego rodzaju instytucje i organizacje, które zdecydowały się razem współpracować w celu rozwiązania danego problemu związanego z nierównością lub dyskryminacją na rynku pracy. W działaniach i decyzjach podejmowanych przez Partnerstwa uczestniczą grupy osób mające problemy z integracją zawodową i społeczną. Ponadto każde polskie Partnerstwo współpracuje z innymi Partnerstwami działającymi w ramach EQUAL w krajach członkowskich Unii Europejskiej.

Zakontraktowane zostały już wszystkie przewidziane na realizację Programu EQUAL fundusze - ok. 700 mln zł. Projekty upowszechniające w ramach EQUAL będą realizowane do czerwca 2008 r. **Od początku realizacji Programu do końca 2006 r. liczba osób, które skorzystały z pomocy wyniosła 16,8 tys., z czego 60% stanowią kobiety.**

Projekty w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL realizowane są w ramach 5 Tematów:

- **Temat A** Ułatwianie wchodzenia i powrotu na rynek pracy osobom mającym trudności z integracją lub reintegracją na rynku pracy, celem promowania rynku pracy otwartego dla wszystkich (**37 Partnerstw na rzecz Rozwoju**),
- **Temat D** Wzmocnienie krajowej gospodarki społecznej (trzeciego sektora), a w szczególności usług na rzecz społeczności lokalnych oraz poprawa jakości miejsc pracy (**24 Partnerstwa na rzecz Rozwoju**),
- **Temat F** Wspieranie zdolności przystosowawczych przedsiębiorstw i pracowników do zmian strukturalnych w gospodarce oraz wykorzystania technologii informacyjnych i innych nowych technologii (**24 Partnerstwa na rzecz Rozwoju**),
- **Temat G** Godzenie życia rodzinnego i zawodowego oraz ponowna integracja kobiet i mężczyzn, którzy opuścili rynek pracy, poprzez wdrażanie bardziej elastycznych i efektywnych form organizacji pracy oraz działań towarzyszących (**11 Partnerstw na rzecz Rozwoju**),
- **Temat I** Pomoc w społecznej i zawodowej integracji osób ubiegających się o status uchodźcy (**3 Partnerstwa na rzecz Rozwoju**).

W **Temacie A** Partnerstwa na rzecz Rozwoju działają na rzecz wypracowania innowacyjnych rozwiązań na rynku pracy dla wielu różnych grup społecznych: osób bezrobotnych i biernych zawodowo, uchodźców i mniejszości etnicznych, osób bezdomnych, byłych żołnierzy zawodowych i sportowców, osób opuszczających zakłady i

areszty karne, osób niepełnosprawnych, młodzieży (w tym wychowanków domów dziecka) oraz mieszkańców wsi na terenach popegeerowskich. **W Temacie A wsparciem objęto ponad 7,4 tys. osób.**

Do grup rezultatów wypracowanych w ramach Tematu A należą m. in.:

- modele pracy z osobami mającymi trudności z integracją zawodową i społeczną. Modele te są skoncentrowane na stworzeniu nowych metod pracy z osobami bezdomnymi oraz niepełnosprawnymi.
- modele aktywizacji zawodowej więźniów oraz byłych więźniów,
- program kompleksowej informacji i indywidualnej pomocy dla uchodźców,
- innowacyjne systemy szkoleń, m.in. system szkolenia językowego połączony z certyfikowaniem nabytych umiejętności,
- modele aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych oraz młodzieży (modele te zostały oparte na programach autorskich włączających partnerów na lokalnym rynku pracy - urzędy pracy, pracodawców, organizacje pozarządowe). Wśród nich na uwagę zasługuje model aktywizacji bezrobotnej młodzieży mieszkającej na wsi.

Partnerstwa na rzecz Rozwoju działające w **Temacie D** działają w celu tworzenia i testowania różnych modeli przedsiębiorczości w ramach szeroko pojętej ekonomii społecznej. **Od początku realizacji programu w ramach EQUALa uruchomiono ok. 80 przedsiębiorstw społecznych, a wsparciem objęto prawie 2,4 tys. osób.**

Ponadto w ramach Tematu D powstają instytucje wspierające trzeci sektor w Polsce, takie jak centra ekonomii społecznej, ośrodki wspierania przedsiębiorczości non-profit, inkubatory gospodarki społecznej. Jednym z ważnych elementów wzmocnienia gospodarki społecznej jest budowa partnerstwa lokalnego i nawiązywanie współpracy międzysektorowej. W ramach Tematu D podjęto również działania edukacyjne z zakresu ekonomii społecznej. Należy tutaj wyróżnić Studia Podyplomowe Zarządzania Gospodarką Społeczną na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW oraz studia podyplomowe – ekonomia społeczna prowadzone przez Małopolską Szkołę Administracji Publicznej Akademii Ekonomicznej w Krakowie.

Partnerstwa na rzecz Rozwoju działające w **Temacie F** wspierają zdolności adaptacyjne przedsiębiorstw i pracowników do zmian zachodzących w gospodarce. **Od początku realizacji programu objęły wsparciem prawie 3,9 tys. osób.**

Do grup rezultatów wypracowanych w ramach **Tematu F** należą:

- modele wykorzystania elastycznych form pracy, m.in. system wdrażania oraz monitorowania nowych form zatrudnienia, rezultaty wspierające rozwój telepracy jako jednej z elastycznych form zatrudnienia,
- platformy edukacyjne w formie kompleksowego systemu informatycznego (e-learning),
- systemy kształcenia ustawicznego,
- modele wprowadzania zmian w organizacji przedsiębiorstwa związane z przekwalifikowaniem starszych pracowników, systemowe narzędzia monitorowania przekształceń strukturalnych,
- rozwiązania wspierające rozwój innowacyjnych form zatrudnienia i kształcenia ustawicznego, które mogą sprzyjać poprawie sytuacji na rynku pracy i wsparcia niektórych grup, zwłaszcza osób w wieku 50+.

W Temacie G Partnerstwa na rzecz Rozwoju objęły wsparciem prawie 2 tys. osób. Ponadto, testowane są następujące rezultaty/grupy rezultatów:

- modele powrotu do aktywności zawodowej po przerwie spowodowanej wychowywaniem dzieci: np. modelowe rozwiązania dotyczące zatrudniania kobiet w „firmach przyjaznych kobiecie”,
- modele wspierania wykorzystania elastycznych form zatrudnienia na rynku pracy opierające się m.in. na opracowaniu praktycznego modelu pracy w systemie job-sharing lub w systemie telepracy,
- rezultaty skierowane na wypracowanie modelu prorodzinnych stosunków pracy, ułatwiających godzenie obowiązków zawodowych z obowiązkami rodzinnymi,
- kompleksowe modele programów antydyskryminacyjnych.

W ramach Tematu G zorganizowano konkursy „Firma Przyjazna Rodzicom”, „Firma Równych Szans” oraz prowadzono działania związane z uelastycznieniem pracy publicznych placówek świadczących usługi opiekuńcze dla dzieci.

W **Temacie I** Partnerstwa na rzecz Rozwoju działają na rzecz wypracowania nowych narzędzi aktywizacji zawodowej i społecznej osób ubiegających się o status uchodźcy oraz na rzecz wsparcia systemu poprzez podniesienie poziomu kwalifikacji osób zajmujących się pomocą cudzoziemcom oraz problematyką migracji i uchodźstwa; wsparcie wysiłków integracyjnych i dostosowanie systemu pomocy do potrzeb osób odmiennych kulturowo; wypracowanie modelu (standardów) pomocy prawnej na rzecz osób ubiegających się o status uchodźcy. **Pomoc uzyskało 1180 osób ubiegających się o status uchodźcy. Każda z osób otrzymała średnio 290 godzin wsparcia.**

EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY W POLSCE W LATACH 2007-2013 – PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI

Program Operacyjny Kapitał Ludzki jest największym w historii Unii Europejskiej programem współfinansowanym z Europejskiego Funduszu Społecznego. Całość kwoty, jaką przewidziano na jego realizację to ponad 11,4 mld EUR, z czego ponad 9,7 mld euro stanowią środki EFS, a ok. 1,7 mld euro – środki krajowe.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki składa się z 10 Priorytetów, realizowanych zarówno na poziomie centralnym, jak i regionalnym:

- I. Zatrudnienie i integracja społeczna – 506,2 mln EUR (w tym 430,3 mln EUR z EFS);
- II. Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących – 778,0 mln EUR (w tym 661,3 mln EUR z EFS);
- III. Wysoka jakość systemu oświaty – 1.006,2 mln EUR (w tym 855,3 mln EUR z EFS);
- IV. Szkolnictwo wyższe i nauka – 960,4 mln EUR (w tym 816,3 mln EUR z EFS);
- V. Dobre rządzenie – 610,9 mln EUR (w tym 519,2 mln EUR z EFS);
- VI. Rynek pracy otwarty dla wszystkich – 2.256,9 mln EUR (w tym 1.918,4 mln EUR z EFS)
- VII. Promocja integracji społecznej – 1.552,9 mln EUR (w tym 1.320,0 mln EUR z EFS);
- VIII. Regionalne kadry gospodarki – 1.588,5 mln EUR (w tym 1.350,2 mln EUR z EFS);
- IX. Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach – 1.703,4 mln EUR (w tym 1.447,9 mln EUR z EFS);
- X. Pomoc techniczna – 456,8 mln EUR (w tym 388,3 mln EUR z EFS).

W ramach komponentu centralnego (Priorytety I–V) wsparcie skierowane będzie głównie na rzecz zwiększenia efektywności struktur i systemów instytucjonalnych, natomiast środki komponentu regionalnego (Priorytety VI–IX), zostaną przeznaczone na wsparcie dla osób i grup społecznych. Realizacja Priorytetu X *Pomoc techniczna* pozwoli na sprawne wdrażanie i monitorowanie postępów realizacji Programu oraz promocję Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce.

Instytucjami odpowiedzialnymi za wdrażanie poszczególnych Priorytetów PO KL (Instytucjami Pośredniczącymi) są:

- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (Priorytety I i II),
- Ministerstwo Edukacji Narodowej (Priorytet III),
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (Priorytet IV),
- samorządy województw (Priorytety VI–IX).

Wdrażanie Priorytetu V koordynowane będzie przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

Przewidywane efekty realizacji Programu Kapitał Ludzki

Oczekuje się, że dzięki realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki m.in.:

- szkoleniami zostanie objętych ok. 610.000 pracowników przedsiębiorstw oraz 24.000 pielęgniarek i położnych, a także 1.200 lekarzy deficytowych specjalności (onkologia, kardiologia i medycyna pracy),
- wsparcie otrzyma ok. 950.000 osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym: 250.000 osób do 24. roku życia oraz 150.000 osób w wieku 50-64 lata,
- środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej otrzyma ok. 100.000 osób, dzięki czemu powstanie ok. 110.000 nowych miejsc pracy,
- wsparcie otrzyma 355 publicznych instytucji rynku pracy oraz ok. 1.900 instytucji pomocy społecznej.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki pozwoli m.in. na:

- zwiększenie do poziomu 60% (z 54,5% w 2006 r.) wskaźnika zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym (15-64 lata) w Polsce oraz
- zmniejszenie do 14% (z 21% w 2005 r.) wskaźnika zagrożenia ubóstwem.